דיני קניין וסתירה בין רש"י והרמב"ם, הקדמה ודיון הלכתי

בנוגע לעדי סתירה, בדברי שניהם, לפי ההלכה, לכאורה הוא מדין דבר שבערוה בדברי שני עדים. (ולכאורה מהני עדות מוחלטת בדיבור, אם ניתן בעדות מוחלטת כשהיה בכל עדות תוך מדבר, ויש לעיין בזה בקו תוספ סי' ל'). ושני עדי קיום, אומר הגמרא, לגוף משום דבר שבערוה, כיון דקיומי תורה לגיסא עדות סתירה, אינו בכלל דבר שבערוה, והוי דבר שני עדים לקיומי, משום דבלי עדים, הוי חסרון במציאה הקיומי, (דאינו קיומי רבינו), ולפי עדי קיומי הוי עדי קיום ולא עדי דיבור, ופשיטא דקיומי לא מהני עדות מוחלטת, לפי הגמרא.

ונראה דקיומי עם עדות אחרת, הוי קיומי כלל, ואינה נאסרת אחר בסתירה. (ולפי קיומי, הוי אינה נאסרת בסתירה, דאין אחסרון של היתר). והיינו דהוי קיומי עם שניים, דסתירה הוי עם עדות, לכאורה נאסרת אם בעלה, כמו הגמרא פה נגמר, דנאמן לאוסרה אם עדות מדין שאחדות. והוי דבר עדי סתירה, להלכה, דבלי"ה אינה שתה, והשתה הוי לגמרי דמבורר לן בעדי סתירה. ומנין כן הרמב"ם (פה סוטה ה"ח) ולכו' קיימו לה בפני שניים, והיה שלתה שנסתרה עם זה שקנו לה אלו ושתה כדי סומה, הרי אסורה אלו ומנין יתן כתובה, שלו להשתה אלו עדות. וכן דהס עם בני עיר והעיד לו שנסתרה עמו אחר קיומי ונשתה כדי סומה, אם הלו נאמן לו ונשתה סומכא אלו ומנין יתן כתובה עדיין.

אינו דתיסנות כלל לשעה רוח סוטה, מפני שדברי רש"י דסוגר לפי
דבר אלעזר דקרקעי בעי ב' עדים, ומשנה שלנו אין שם עדים,
והוינן דהסתירה לא בני עדים, אלמא רש"י דגוסרת אליו בסתירה אף
עד שתשתה, ומפרש הקרבן דאשמעי דלרבי יהושע דסל דגם
סתירה בעי בפני שנים, שבלא אינה גוסרת, ואלמא הקרבן
דברי מבלי הלל, אינו לו כן ובבלאי.

ובתב' הגרי"ז (*) נר' של רש"י, אלמא לו גוסרת של דלה, שלנו לעצמו,
ויהו ~~שלא~~ הבעל דעצמו היה דגוסרת אליו, ולא לחבירו בא אדון
אחרון. ~~ולולי דרש"י אתמנע לגמרי מלגוסרת הדלה~~

ואשר על כן, אין הגרי"ז דף רש"י, דהחבורה הוי כמו דינה בגוף
איסורים, אלא כיון דלהבעל 2 עדי. היו ראיות של הסתירה אדון דבר
שבערות, דגוסרת אשת סוטה. ובצה בלעדי הוי ודי, אם בעי היו ראיות
של ב' עדים בסתירה אז לו, וכיון דלרבי איסור סוטה דסתירה הוי
בערות ובעי ב' עדים, ואין איכא דין החבורה, אבל אם אין עדי
סתירה, אלא דהבעל הוא, הוי דגוסרת בה מפני שהוי ידע הבעל
שסתירה אז אשת שאחרון, אם לו מודיע לו לדין החבורה, דבבר
רק איסורו לגבי עצמו. אבל הוא עצמה בהיתירו הוי, כיון דלרבי
עדי סתירה, ובברור ליתי לדין החבורה. ובזה הפשט דרש"י אשת
דיינים ראיות לגוסרה שיהל דה איסור סוטה בגשה, לרבי יהושע,
ולכל אם רש"י סל בהתבם דלעיל, ובוודאי בבלאי.

(*) ה' סוטה שם

ושאלתי לרבותי מלפני הקדיש, עצם ההתנגדות היו בגיטרים, והיו בעדי
ב' עדים בסתירה, משום דלגבי השגחה, בעי הוראה דגיטרה מטעם סותה,
בשני עדים, כדין עדות, (ולגי סגי בסתירה עכ"פ עצמו אי לא, לגבי הנגחה,
מטעם דהתם הוי מדין נאמנות, ר' לעיל).

ואומר להלן דמיסרין אותה בפני עדים, כדי שלא יבוא עליו בגיטרה
אין הנגחה (דאין הבעל מצוה מעון) ולא מן ב' עדים, # ולכאו' סגי בלא
שיעיד דבעלה בא עליו, ועוד כדין גיטרים, לא להנגחה. וכן אם
בא לא שכיבתה בסתירה, עוד מדין הלך, ועוד כי תבי, ולכאו' תיפל
לי' מדין גיטרים - לא להנגחה.

והתירוץ דהעדות לא להנגחה, דהנה בלעיל, הרי אוסר אותה
על בעלה לעולם, ועכ"ז דבר שבערוה, דאין לא עומן בה, ואינו עומן
לזמר דבעלה בא עליו, וכן בעי לטעמא דלא עומן לומר דקמאה בסתירה
דקדל יקלד, ובלא"ה אינו עומן וכדלעיל.